

Comunicació:
Àrab o amazigh?
M. Dolors Areny

Dins del marc d'una recerca educativa desenvolupada en un centre escolar d'educació primària que acull un 31% d'alumnes pertanyents al col·lectiu magribí ^[1], es va dur a terme una anàlisi de la situació sociolingüística dels grups d'alumnes de cycle superior de primària amb l'objectiu de conèixer l'ús interpersonal del català a casa i a l'escola. Però a l'hora de compartir les respostes de les enquestes sobre els usos lingüístics familiars corresponents als nois i noies magribins, van sorgir diverses confusions semàntiques que dificultaven la interpretació dels resultats. La present comunicació relata el procés simultani de generació i interpretació de les dades que es va seguir durant la recerca i les conclusions a les quals es va arribar després de la reflexió.

D'entre tots els malentesos, l'aspecte que més em preocupava era la dificultat d'aclarir si la llengua d'ús familiar era l'àrab o el "berber". En general, els alumnes no sabien dir quina llengua parlaven a casa: marroquí (que jo entenia que es tractava de l'àrab col·loquial), o berber (en cap cas va sorgir espontàniament el mot "amazigh"). Les respostes dels alumnes es contradien, en part, amb la informació aportada pels adults de l'escola i, alhora, les meves observacions a l'aula afegien una nota més de color a aquest calidoscopi: uns deien que parlaven marroquí i uns altres afirmaven que parlaven berber, però el cas és que s'entien entre ells. No cal dir que aquest confusionisme s'estenia a la resta d'alumnes del grup i això es traduïa en una manca d'interès (i potser també una manca de respecte) en vers la llengua dels companys i companyes nous i noves.

L'intent de fer una anàlisi més aprofundida va donar pas a una reflexió personal entorn a aquests temes i, de mica en mica, van anar sorgint tot una sèrie d'interrogants:

- ▶ *Aquests nois i noies desconeixen realment el nom de la llengua amb la qual s'identifiquen els membres de la seva família?*
- ▶ *La ignorància demostrada sobre la pròpia llengua, pot ser per causa d'un desarrelament dels seus orígens, o bé és un fenomen comú en la seva societat originària?*
- ▶ *Des d'un punt de vista psicolingüístic, quin tractament hauria de tenir la llengua principal d'aquests nois i noies, en l'aprenentatge d'una segona llengua?*
- ▶ *En cas que la llengua àrab no sigui la llengua familiar d'aquests alumnes, quin paper juga aquesta llengua en l'aprenentatge del català i del castellà?*
- ▶ (...)

Finalment, en aquesta comunicació es presenta una activitat educativa que es va dur a terme en aquelles aules amb la intenció de fer un apropament a la llengua amazigh. Es tracta d'una activitat senzilla que té alhora una funció metalingüística i sociolingüística, mitjançant la qual es pretenia, en primer lloc, prendre consciència de les diferents llengües familiars que parlaven els nois i noies de la classe, com a referent de la realitat sociolingüística existent. En segon lloc, es volia introduir el concepte de "variants" d'una llengua, per tal de facilitar un millor coneixement de les llengües familiars dels infants nous i noves i també amb l'intent de trencar l'estereotip social existent "ni entre ells s'entenen" (expressió que sovint es pot

QUART SIMPOSI: LENGUA, EDUCACIÓ I IMMIGRACIÓ
El tractament de la diversitat: qüestions organitzatives

escoltar en contextos diversos, pronunciada amb un to pejoratiu i de menyspreu per la llengua de l'altre).

^[1] Aquesta comunicació forma part dels resultats d'una investigació en l'acció que es va desenvolupar al Col·legi Santa Caterina de Siena de Vic, durant el curs 2000/2001, gràcies a una llicència per estudis concedida pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (*DOGC* núm. : 3163 de 19/06/2000).